

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗАКОРДОННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF LOGISTICS PROCESSES AT FOREIGN ENTERPRISES

Ефективність організації логістичних процесів на закордонних підприємствах досліджено за індексом Світового банку «Logistics Performance Index». Для цього використано показники ефективності логістичної діяльності: оцінка LPI; міжнародні відправлення; логістична компетентність; своєчасність. Здійснена оцінка стану організації логістичних процесів на закордонних підприємствах у країнах Європи, Азії, Америки та Африки за 2023 рік. Серед країн Європи для оцінки обрано сім країн з найвищим показником LPI: Фінляндія, Данія, Німеччина, Нідерланди, Швеція, Австрія, Бельгія. Визначено, що лідером в цій групі країн є Фінляндія. Серед країн Азії для оцінки обрано Сінгапур, Гонконг, ОАЕ, Японія, Тайвань, Південна Корея, Китай. Визначено, що лідером в цій групі країн є Сінгапур. Серед країн Америки для оцінки обрано Канада, США, Бразилія, Панама, Чилі, Перу, Уругвай. Визначено, що лідером в цій групі країн є Канада. Серед країн Африки для оцінки обрано Південна Африка, Ботсвана, Єгипет, Бенін, Намібія, Руанда, Джибуті. Визначено, що лідером в цій групі країн є Південна Африка. Доведено, що у 2023 р. найбільший розвиток логістичних процесів закордонних підприємств спостерігається в серед підприємств країн Європи та Азії.

Ключові слова: логістика, підприємство, логістичний процес, ефективність організації логістичних процесів, показники ефективності, оцінка LPI.

The effectiveness of the organization of logistics processes at foreign enterprises was studied using the World Bank's Logistics Performance Index. For this purpose, the following indicators of logistics performance were used: LPI score; international shipments; logistics competence; timeliness. The LPI score is an integrated comprehensive indicator that assesses the general condition of the enterprise's logistics processes; a high level of this indicator indicates well-established and developed logistics processes and high competitiveness in the world market. International shipments - this indicator determines the reliability and efficiency of export-import logistics processes. Logistics competence characterizes the efficiency of logistics processes, in particular, the competence of personnel performing logistics operations, reliability and efficiency in the storage and transportation of goods, as well as the level of customer service. The logistics competence indicator also depends on the use of modern technologies and automation of the enterprise's logistics processes. A high level of logistics competence increases the flexibility and speed of the enterprise's response to changes in logistics routes and the volume of deliveries by reducing operational risks and costs. Timeliness assesses the timing of logistics processes, the reliability and stability of delivery times, including during force majeure circumstances, and the level of interaction of all participants in the logistics process - suppliers, warehouse production, carriers, etc. An assessment of the state of logistics process organization at foreign enterprises in Europe, Asia, America and Africa for 2023 was carried out. Among European countries, seven countries with the highest LPI were selected for assessment: Finland, Denmark, Germany, the Netherlands, Switzerland, Austria, Belgium. It was determined that the leader in this group of countries is Finland. Among Asian countries, Singapore, Hong Kong, UAE, Japan, Taiwan, South Korea, China were selected for assessment. It was determined that the leader in this group of countries is Singapore. Among American countries, Canada, USA, Brazil, Panama, Chile, Peru, Uruguay were selected for assessment. It was determined that the leader in this group of countries is Canada. Among the African countries selected for assessment are South Africa, Botswana, Egypt, Benin, Namibia, Rwanda, Djibouti. It is determined that the leader in this group of countries is South Africa. It is proven that in 2023 the greatest development of logistics processes of foreign enterprises is observed among enterprises of European and Asian countries.

Key words: logistics, enterprise, logistics process, efficiency of logistics process organization, efficiency indicators, LPI assessment.

УДК 658.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.92-6>

Стужний О.С.

аспірант кафедри смарт-економіки,
Київський національний університет
технологій та дизайну

Stuzhnyi Oleksandr

Kyiv National University of Technologies
and Design

Постановка проблеми. У сучасних умовах потужної конкуренції та прискореної глобалізації на світових ринках ефективна організація логістичних процесів набуває стратегічного значення для підприємств, що прагнуть розвинути свою діяльність на глобальних ринках. Закордонні підприємства активно впроваджують інноваційні логістичні рішення, оптимізують ланцюги постачання, впроваджують цифрові технології та сучасні методи управління логістичними процесами для підвищення операційної ефективності та мінімізації витрат. Дослідження ефективності

організації логістичних процесів на закордонних підприємствах дозволяє виявити перспективні моделі та підходи, які можуть бути адаптовані та впроваджені в діяльність вітчизняних підприємств. Оцінка ефективності логістичних процесів сприяє виявленню слабких місць у логістичній діяльності закордонних підприємств, підвищенню рівня обслуговування клієнтів, оптимізації ресурсів та забезпеченню стійкого розвитку бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на велику кількість проведених

досліджень логістичних систем та процесів на підприємствах, які відносяться до різних галузей та знаходяться в різних країнах світу, дуже мало науковців досліджують розвиток та ефективність логістичних процесів на міжнародному рівні. Взято за основу праці вчених, які досліджували логістичні процеси на підприємстві: Кузяк В. В. [6], Короленко Н. В. [5], Борисенко Д. В. [8].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження ефективності організації логістичних процесів на закордонних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. На кожному підприємстві логістика проявляється через логістичну діяльність, як практичну реалізацію комплексних логістичних функцій та елементарних логістичних операцій [7]. Ефективність логістичної діяльності залежить від стану організації логістичних процесів на підприємстві. Ключовими логістичними процесами на підприємстві, за визначенням Борисенко Д.В., є: обслуговування клієнтів; рух і транспортування; складування і зберігання; управління запасами; оброблення замовлень; логістичні комунікації; закупівля; оброблення матеріалів; упаковка; прогнозування попиту; повернення товарів [8]. До логістичних процесів належать процеси, що пов'язані зі зміною параметрів простору, часу, форми, властивостей логістичних потоків [1]. Логістичний процес – взаємообумовлений, цілеспрямований рух сукупності потоків ресурсів та їх трансформація у процесі задоволення платоспроможного попиту на готовий продукт [5]. Логістичний процес є одним з головних процесів на підприємстві, що забезпечує процес виробництва продукції та її доставки до споживача [2].

Рівень ефективності управління логістичними процесами на підприємстві значною мірою визначатиметься здатністю мінімізувати непередбачуваність, загроз, ризиків, які впливатимуть на зміну стану всієї логістичної системи [6].

Ефективність організації логістичних процесів на закордонних підприємствах оцінимо за індексом Світового банку “Logistics Performance Index” (LPI), який дозволяє здійснити порівняльний аналіз ефективності логістичних систем країн світу. Індекс LPI був розроблений і впроваджений Департаментом міжнародної торгівлі і транспорту Світового банку, спільно з “Turku School of Economics” (TSE – Фінляндія) у 2007 році. Крім того, індекс був схвалений і підтримується “Global Facilitation Partnership for Transportation and Trade” (GFP), Міжнародною федерацією експедиторських асоціацій (“International Federation of Freight Forwarders Associations” – FIATA) та “Global Express Association” (GEA) [3]. LPI – це інтерактивний інструмент бенчмаркінгу, створений для того,

щоб допомогти країнам визначити проблеми та можливості, з якими вони стикаються під час організації торговельної логістики, а також те, що вони можуть зробити, щоб покращити свою ефективність. LPI 2023 дозволяє проводити порівняння в 139 країнах [4].

Показник LPI вимірює ефективність роботи ланцюгів постачань в міжнародній торгівлі і оцінюється кожні 2 роки. Індекс оцінює наступні підіндикатори:

- ефективність роботи митних органів;
- якість інфраструктури;
- простоту організації міжнародних поставок товарів;
- компетенцію в логістиці;
- можливість відстеження товару впродовж всього ланцюжка поставок;
- дотримання термінів поставки товару [3].

LPI для кожної країни розраховується на основі інформації, отриманої за допомогою анкет, за результатами опитання від понад 1000 найбільших міжнародних логістичних компаній. Опитування проводиться в режимі онлайн (34 питання). Таким чином, LPI являє собою середнє зважене даних 6 підіндикаторів, що характеризують логістичну систему країни [3].

Для оцінки стану організації логістичних процесів закордонних підприємств використаємо показники ефективності логістичної діяльності:

1. Оцінка LPI.
2. Міжнародні відправлення.
3. Логістична компетентність.
4. Своєчасність.

За даними показниками розглянемо та проведемо порівняння стану організації логістичних процесів між країнами Європи, Азії, Америки та Африки за даними Світового банку за 2023 рік. Спочатку розглянемо сім країн Європи з найвищим показником LPI: Фінляндія, Данія, Німеччина, Нідерланди, Швейцарія, Австрія, Бельгія (табл. 1).

Лідером за «Оцінкою LPI» у 2023 році є Фінляндія, друге місце займають Данія, Німеччина, Нідерланди та Швейцарія, хоча варто зазначити, що показник «Міжнародні відправлення» у них на 0,4 – 0,5 пункти нижчий, ніж у Фінляндії. Зокрема Австрія та Бельгія за показником «Міжнародні відправлення» відстають від Фінляндії на 0,3 пункти, а за «Оцінкою LPI» – на 0,2. В той же час Фінляндія все ж не є абсолютним лідером серед країн Європи, оскільки показник «Логістична компетентність», який відповідає за якість логістичних послуг, які надає країна у неї на 0,1 пункт нижчий ніж у Швейцарії, а оцінка показника «Своєчасність», який визначає швидкість відвантаження та доставки товарів та послуг, відповідає оцінці цього показника в Австрії.

Показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Європи

Назва країни	Показники ефективності логістичної діяльності			
	Оцінка LPI	Міжнародні відправлення	Логістична компетентність	Своєчасність
Фінляндія	4,2	4,1	4,2	4,3
Данія	4,1	3,6	4,1	4,1
Німеччина	4,1	3,7	4,2	4,1
Нідерланди	4,1	3,7	4,2	4
Швейцарія	4,1	3,6	4,3	4,2
Австрія	4	3,8	4	4,3
Бельгія	4	3,8	4,2	4,2

Джерело: складено автором за даними [4]

Проведене порівняння показників ефективності логістичних процесів підприємств країн Європи дає змогу зрозуміти, що досліджені країни мають дуже добре розвинену логістичну систему, їхні маршрути доставки товарів та логістичні процеси на підприємствах відмінно функціонують та не мають значних затримок у своїй роботі, а міжнародні зв'язки налагоджені та розвиваються.

Розглянемо та порівняємо між собою показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Азії: Сінгапур, Гонконг, ОАЕ, Японія, Тайвань, Південна Корея, Китай (табл. 2).

Згідно дослідження Світового банку, серед країн Азії у 2023 році найбільшу «Оцінку LPI» має Сінгапур, який є лідером за всіма розглянутими показниками. Його показники переважають над іншими в середньому на:

1. Оцінка LPI – 0,3 – 0,6 пунктів.
2. «Міжнародні відправлення» – 0,2–0,7 пунктів.
3. «Логістична компетентність» – 0,3–0,6 пунктів.
4. «Своєчасність» – 0,1–0,6 пунктів.

Розглянемо та порівняємо між собою показники ефективності організації логістичних процесів закордонних підприємств країн Америки: Канада, США, Бразилія, Панама, Чілі, Перу, Уругвай (табл. 3).

В країнах Північної та Південної Америки логістичні процеси згідно з «Оцінкою LPI»

найбільше розвинуті у Канаді, що на 0,2 пункти більше ніж у США та аж на 1,0 пункт більше ніж у Чилі, Перу та Уругваю. Таким чином, логістичні процеси на підприємствах країн Північної Америки є більш розвинутими, ніж на підприємствах країн Південної Америки, про що свідчить порівняння показників Канади та Бразилії, логістичні процеси якої є більш розвиненими серед країн Південної Америки. За «Оцінкою LPI» Канада випереджає Бразилію на 0,8 пунктів.

Розглянемо та порівняємо між собою показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Африки: Південна Африка, Ботсвана, Єгипет, Бенін, Намібія, Руанда, Джибуті (табл. 4).

У країнах африканського континенту в логістичній діяльності лідируюче положення займає Південна Африка з показником LPI 3,7 пунктів, що свідчить про високу ефективність логістичних процесів. Також в першу трійку лідерів входять Ботсвана та Єгипет показники LPI яких на 0,6 пунктів менше. Показник «Логістична компетентність» має доволі високу оцінку в Південній Африці – 3,8 пунктів та Ботсвані – 3,4 пункти, а за показником «Своєчасність» найвищі оцінки мають Південна Африка – 3,8 пунктів, Єгипет та Джибуті – 3,6 пунктів у кожній. Найнижчу

Показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Азії

Назва країни	Показники ефективності логістичної діяльності			
	Оцінка LPI	Міжнародні відправлення	Логістична компетентність	Своєчасність
Сінгапур	4,3	4	4,4	4,3
САР Гонконг	4	4	4	4,1
ОАЕ	4	3,8	4	4,2
Японія	3,9	3,3	4,1	4
Тайвань	3,9	3,7	3,9	4,2
Південна Корея	3,8	3,4	3,8	3,8
Китай	3,7	3,6	3,8	3,7

Джерело: складено автором за даними [4]

Таблиця 3

Показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Америки

Назва країни	Показники ефективності логістичної діяльності			
	Оцінка LPI	Міжнародні відправлення	Логістична компетентність	Своєчасність
Канада	4	3,6	4,2	4,1
США	3,8	3,4	3,9	3,8
Бразилія	3,2	2,9	3,3	3,5
Панама	3,1	3,1	3	3,4
Чилі	3	2,7	3,1	3,2
Перу	3	3,1	2,7	3,4
Уругвай	3	2,7	3,1	3,2

Джерело: складено автором за даними [4]

Таблиця 4

Показники ефективності організації логістичних процесів підприємств країн Африки

Назва країни	Показники ефективності логістичної діяльності			
	Оцінка LPI	Міжнародні відправлення	Логістична компетентність	Своєчасність
Південна Африка	3,7	3,6	3,8	3,8
Ботсвана	3,1	3	3,4	3,3
Єгипет	3,1	3,2	2,9	3,6
Бенін	2,9	2,9	3	2,7
Намібія	2,9	3	2,9	2,9
Руанда	2,8	2,4	3	3,1
Джибуті	2,7	2,5	2,8	3,6

Джерело: складено автором за даними [4]

оцінку у даному порівнянні за цим показником має країна Бенін – 2,7 пункти. Руанда та Джибуті мають найбільш складну міжнародну торгівлю.

Таким чином, слід зазначити, що:

1. Закордонні підприємства країн африканського континенту відстають у розвитку логістичних процесів від країн інших частин світу.

2. Країни Європи та Азії займають лідируюче положення в розвитку та ефективності логістичних процесів на підприємствах.

3. Країни Північної Америки мають більш розвинені логістичні процеси на підприємствах, ніж країни Південної Америки.

Провівши дослідження показників ефективності організації логістичних процесів закордонних підприємств країн світу за даними Світового банку, виділимо 12 країн з найкраще організованими логістичними процесами на підприємствах та проведемо їх порівняння (рис. 1).

У 2023 р. найбільший розвиток логістичних процесів закордонних підприємств спостерігається в країнах Європи та Азії. Світовими лідерами, за даними Світового банку, є Сінгапур та Фінляндія, оскільки їх показник LPI становить 4,3 та 4,2 пункти. Як свідчить дослідження Сінгапур є абсолютним лідером за показником

«Логістична компетентність» серед країн світу та займає лідируючу позицію разом з Фінляндією за показником «Своєчасність». Фінляндія натомище є абсолютним лідером маючи 4,1 пункт за показником «Міжнародні відправлення», тобто організація міжнародних поставок товарів та послуг в цій країні проходить на найвищому рівні. Варто зазначити, що скласти гідну конкуренцію у цьому показнику Фінляндії може лише Сінгапур та САР Гонконг, які маючи оцінку цього показника 4 пункти, інші ж країни дещо відстають від них.

Висновки. Логістичні процеси на закордонних підприємствах мають високий рівень організації, як в країнах Європи та Азії, так і в країнах Північної Америки та Африки. Найкраще організовано логістичні процеси в країнах Європи, серед яких лідируюче місце посідає Фінляндія, та Азії, серед яких лідируюче місце посідає Сінгапур. Для розвитку логістичних процесів закордонні підприємства активно впроваджують логістичні стратегії, цифрові технології, автоматизацію складів і транспортних систем, що дозволяє їм краще організувати логістичні ланцюги, значно оптимізувати рівень логістичних витрат, підвищувати якість обслуговування клієнтів та скорочувати час постачання.

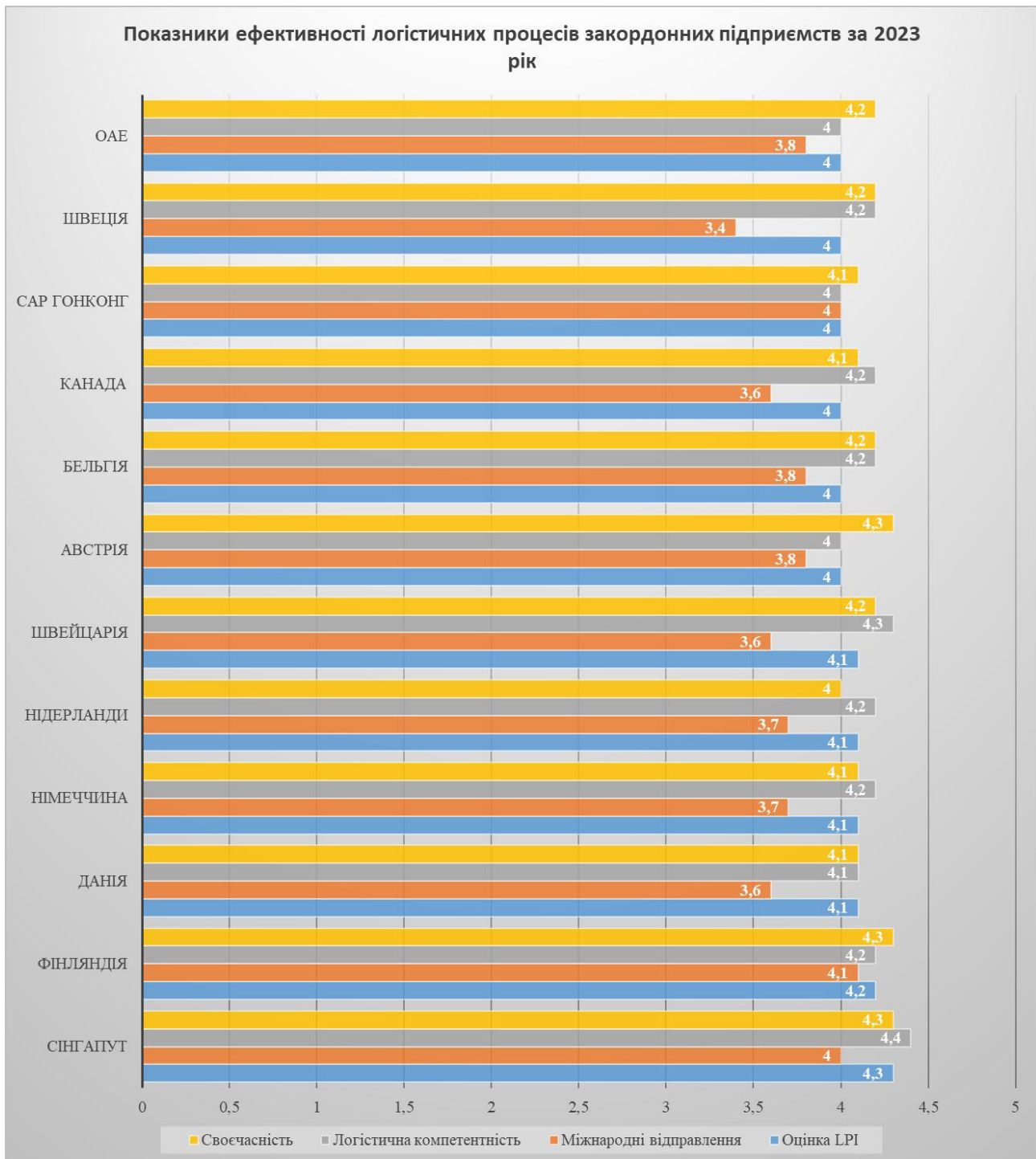

Рис. 1. Показники ефективності логістичних процесів закордонних підприємств за 2023 рік

Джерело: побудовано автором за даними [4]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Логістична діяльність та її складові. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/74aa1605-db78-47d7-a38f-04afbe77eae8/content>
2. Shatska Z., Stuzhnyi O. The logistics process and its role in the activities of modern enterprises. *Менеджмент*. 2024. №1. С. 9–18. URL: <https://menagement.knutd.edu.ua/>
3. Індекс ефективності логістики. Митна енциклопедія : у 2 т. / І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін.

Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. Т. 1 : А Л. 472 с.

4. Logistics Performance Index (LPI). INTERNATIONAL LPI. Global Ranking 2023. The World Bank. URL: <https://lpi.worldbank.org/international/global>

5. Короленко Н. В. Управління якістю логістичних процесів на підприємствах: інтегральна парадигма. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2494>

6. Кузяк В. В. Управління логістичними процесами в Україні: проблеми та шляхи розв'язання в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-13>

7. Логістична діяльність та її складові. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/server/api/core/bitstreams/74aa1605-db78-47d7-a38f-04afbe77eae8/content>

8. Борисенко Д. В. Оптимізація логістичних бізнес-процесів для посилення конкурентних переваг підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 5. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/867>

REFERENCES:

1. Lohistychna diialnist ta yii skladovi [Logistics activities and its components]. Available at: <https://elar.khmn.edu.ua/server/api/core/bitstreams/74aa1605-db78-47d7-a38f-04afbe77eae8/content> (accessed May 2, 2025).

2. Shatska Z., Stuzhnyi O. (2024) Lohistychnyi protses ta yoho rol u diialnosti suchasnykh pidpriemstv [The logistics process and its role in the activities of modern enterprises]. *Menedzhment*, vol. 1, pp. 9–18. Available at: <https://menagement.knutd.edu.ua/> (accessed May 2, 2025).

3. Berezhnyuk I. G. (ed.) and others (2013) Indeks efektyvnosti lohistyky. Mytna entsyklopediia : u 2 t. [Logistics efficiency index. Customs encyclopedia: in 2 vols]. Khmelnytskyi: PP Melnyk A. A., T. 1 : A L. 472 p.

4. Indeks efektyvnosti lohistyky (LPI). MIZHNARODNYI LPI. Hlobalnyi reitynh 2023.

Svitovyi bank [Logistics Performance Index (LPI). INTERNATIONAL LPI. Global Ranking 2023. The World Bank]. Available at: <https://lpi.worldbank.org/international/global> (accessed May 2, 2025).

5. Korolenko N. V. (2013) Upravlinnia yakistiu lohistychnykh protsesiv na pidpriemstvakh: intehralna paradyhma [Quality management of logistics processes at enterprises: an integral paradigm]. *Efektivna ekonomika*, vol. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2494> (accessed May 2, 2025).

6. Kuzyak V. V. (2023) Upravlinnia lohistychnymy protsesamy v Ukraini: problemy ta shliakhy rozv'azannia v umovakh voiennoho stanu [Management of logistics processes in Ukraine: problems and solutions in conditions of martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-13> (accessed May 2, 2025).

7. Lohistychna diialnist ta yii skladovi [Logistics activity and its components]. Available at: <https://elar.khmn.edu.ua/server/api/core/bitstreams/74aa1605-db78-47d7-a38f-04afbe77eae8/content> (accessed May 2, 2025).

8. Borysenko, D. V. (2022). Optymizatsiia lohistychnykh biznes-protseviv dlia posylenia konkurentnykh perevah pidpriemstva [Optimization of logistics business processes to strengthen the competitive advantages of the enterprise se]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 5. Available at: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/867> (accessed May 2, 2025).